Ч. 282 (12.938). Львів, середа 16. грудня 1931.

Poeztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“. Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічне 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Заломання одного монополю.

Величезний дефіцит і невиплатність „Повшехного Закладу Взаемних Обезпечень“. — Екзекуції за асекураційні складки та невиплата відшкодування. — Звишка складки і знижка премії. — Навіщо кому потрібний асекураційний примус і монополь?

Від довшого часу доходили до нас скарги зі сіл, що ПЗУВ („Повшехни Заклад Убезпечень Взаемних“) проволікає ліквідацію огневих шкід, що не виплачує відшкодувань, а коли виплатить, то такі низькі суми, що вони не стоять у ніякому відношенні до дійсної шкоди.

Признаємося, що ми думали спершу, що погорільці розжалені й огірчені тим, що ПЗУВ *негайно* не приходить їм з помічю, і що вони перебільшують дійсний стан.

Та на жаль ми помилялися в тих своїх міркуваннях. Дійсність показалася багато гіршою, як її представляли пошкодовані, а те, що нам видавалося спорадичним випадком, на ділі є познакою системи.

Принагідно попав нам в руки орґан ПЗУВ „Przewodnik ubezpieczeniowy“ — за місяць листопад ц. р. З нього довідуємося, що ПЗУВ находиться в надзвичайно критичній ситуації: просто *не має грошей на виконання своїх зобовязань*. Для ясности наведемо в перекладі одно речення зі звіту засідання Ради ПЗУВ: „Ситуація установи погіршується специяльно у звязку зі станом її пливких фондів: залеглости в складці за день 1. X. ц. р. виносять біля 60 міліонів а *сума невиплачених відшкодувань 25 міліонів зол.* Інших біжучих фондів установа майже не має.“

ПЗУВ затягнув позичку у „Польськім Банку“ у висоті біля 8 міліонів, але це не поправило ситуації. У звязку зі збільшеною шкодовістю, передбачує ПЗУВ за рік 1931 *дефіцит у сумі около 5 міліонів золотих.*

Цифри офіціяльного звіту говорять самі за себе. Це не є перехідна важка ситуація, — це вже катастрофа для установи ПЗУВ. Це також не лише катастрофа для тієї установи, — але і катастрофа для тих, що є змушені обезпечати своє майно у цій установі.

Не знаємо, звідки взялися залеглости в сумі 60 міліонів; напевно не спричинили їх *українські* селяни, бо по наших селах масово увихаються екзекутори, які з цілою строгістю переводять екзекуції за невплачену асекурацію й солено кажуть собі платити за найменшу проволоку у заплаті асекураційної складки. Зате знаємо, що з українських сіл лунає крик розпуки, що ПЗУВ не виплачує відшкодувань. Зближається зима і сотки, а може і тисячі родин, які стрінуло нещастя пожежі, залишаться без даху над головою тому, що ПЗУВ не має грошей на виплату належних їм відшкодувань.

Питаємося: навіщо істнує ПЗУВ, — пощо *примус і монополь обезпечень*, — якщо ця уприлілеена установа не виконує своїх завдань? Яким правом екзеквується людей за заплату складок, коли погорільцям не виплачується відшкодування?

Якщо так поводилось би приватне асекураційне товариство, то його директори опинились би у вязниці, — а сама установа щезала би з лиця землі. Коли так поводиться ПЗУВ, — той ПЗУВ, якого девізою мало бути „добро загалу, а не погоня за зисками“, то про це ніхто пальцем не кивне.

Як виглядає це „добро загалу“ — бачимо на кожному кроці.

Право встановляти обезпеченеву вартість будинків має ПЗУВ. Від оціненої суми бере ПЗУВ складку, але як будинок погорить в цілості, то ПЗУВ не виплачує тої суми, на яку раньше сам оцінив будинок, лише звертає — як каже — „дійсну вартість будинку“. Чомуж в такому разі ПЗУВ стягає складку від якоїсь фантастичної суми, а не від „дійсної вартости“ будинку?

В біжучому році знижує ПЗУВ оціночну вартість будинків пересічно на 16 прц., а в деяких випадках і до 30 прц., ту саму вартість, яку сам ПЗУВ устійнював своїми технічними орґанами, при чому тоді стверджував, що й вона ще є нижчою від дійсної вартости! Таким робом вартість будинків, устійнена через ПЗУВ, далеко не буде відповідати дійсній їх вартості.

Але і на тому ще не кінець. ПЗУВ рішив не лише *знизити оцінку будинків, але й підвищити складку на 10 прц.* Крім цього стемплеві оплати від огневих складок і відшкодувань, які досі платив ПЗУВ, перекидає на обезпечених. ПЗУВ заповідає також здержання видатків на протипожежну акцію. До чого це доведе? Наше село ледви дихає, але тепер, коли впадуть на нього нові благодати від ПЗУВ: підвишки складки, повінь екзекуцій, а в додатку невиплачування відшкодувань, — то дійсно настане стан жахливий.

Насувається питання: як довго треватимуть ці всі експерименти? *Якщо примус обезпечення і монополь обезпечення так яскраво заломилися, то чому не вернути до свободи обезпечення?* Як погодити капіталістичний устрій і право власности з примусом обезпечення в монопольній установі? Чи не досить того, що завдяки дотеперішній асекураційній політиці скрахували такі товариства, як „Wisła“, „Związek ubezpieczeń przemysłowców polskich“, а найкраще передвоєнне польське „Т-во взаємних обезпечень в Кракові“ („краківське“) мусить рівнож ліквідуватися, а переміняючися на акційну спілку ратуватися чужими капіталами?! Про українське т-во взаїмних обезпечень „Дністер“, хоч воно завдяки монополеві ПЗУВ ледви дихає, — не згадуємо, щоби на справу ПЗУВ не дивитися під кутом користи одної установи, — *бо справа примусу й монополю має глибше й ширше соціяльне значіння.*

Може хоч останні події на терені ПЗУВ звернуть увагу компетентних чинників на ці явища, які грозять руїною національній господарці й основною компромітацією цілої *ідеї обезпечень*, та спонукають їх повернути зі шляху *монополю* на дорогу *добровільних* обезпечень.

До культури.

Відокремлений у нас голос громадянина про вагу друкованого слова (книжки і преси).

I.

Найвиразнішим показчиком кожної культури є книжка, тоб-то попит на неї в масах і, як вислід з цього — її продукція.

У часах, коли ступінь культурности народів є мірилом їх життєздатности в сучасному й виглядами на життєву експанзію в майбутньому (Росія—Японія, Японія—Китай), не зайвим буде підійти ближче до цього питання у нас.

Порівнюючи вдачу ріжних народів і оцінюючи ступінь їх культурности, Лев Толстой колись дав таку характеристику російської натури: *„руський чоловік гордий з того, що знає, що він нічого не знає й знати нічого не хоче“*. Цей гострий осуд, який в устах великого російського письменника звучить гірким самоіронізуванням, він кинув народові, що всеж утримував ґазети й журнали з півміліоновим тиражем і виплекав цілу плеяду письменників, з яких не тільки ніколи ніхто не вмирав голодовою смертю, а твори яких видавали в десятках видань на своїй батьківщині й залюбки перекладали, та й до цього часу ще перекладають на чужі мови. Яким вимагаючим був російський письменник до свого народу показує той факт, що ці гострі слова самобичування ми находимо якраз у того самого Толстого, який за гонорар одного тільки першого видання свого твору, в якому вмістив цю характеристику („Война і мир“), міг купити не багато, а тільки... 5 тисяч десятин землі в Рязанській губернії (спомини його сина — Л. Л. Толстого).

Наведені слова Толстого мимоволі прийшли нам на думку, коли ми заговорили про книжкову справу у нас. Бідний Толстой! Пишучи ці свої рядки, він певно й в уяві своїй не припускав істнування інших, не таких правда, численних, як московський, але дуже гордих на свою культурність евразійських народів, що з самозадоволеною поблажливістю відносяться до культурної відсталости росіян, хваляться тим, що все знають, не хочуть тільки нічого знати й чути про свою книжку. Як називаються ті народи — нам наглядно викаже статистика продажі книжок, яку вам у кожній хвилині радо покаже кожний український книгар у Галичині. Та статистика, яка, мимо раз-у-раз викидуваних закликів до купна книжки, мимо оголошуваних кількакратно в році „місяців“ і „тижнів“ книжки, мимо влаштовуваних книжкових вистав у Львові й на провінції, знає одно, що у бюджеті галицького обивателя й галицького інтелігента найдете все, що хочете, ...

... на книжку.

Нам можуть вказати на цьому місці на дуже модну під цю пору причину — упадок загальної покупної здібности в звязку з економічною крізою. Так, але чи не те саме було рік, два, пять років тому, коли ніхто про ніяку крізу нічого не чув і пожалітися на неї не міг!

Не в матеріяльній скруті корінь лиха. Лихо — в загальному укладі життя й вихованні мас. Зацікавлення книжкою й друкованим словом взагалі у нас було завжди дуже слабе, а від цього й культурний рівень мас застрашаюче низький. Тираж книжки рідко коли перевищував цифру 3.000, який, розраховуючи на довгорічну продаж, майже ніколи не доходив до повного вичерпання. Коли додати до цього дуже малу книжкову продукцію взагалі, порівнюючи з продукцією інших країв і народів, то загальна картина книжкової справи у нас представляється в дуже сумному вигляді.

Щож за дійсна причина цієї нашої (не будемо боятися правдивого означення) культурної відсталости, приймаючи на увагу хочаб і тяжку матеріяльну скруту? Ціна книжки мало що відходить від ціни одної маленької 25-грамової пачки тютюну й удвоє чи навіть утроє дешевша від фляшки горілки. Тютюн і горілка не тільки нічого не додають до культурного піднесення мас, а, навпаки, понижують рівень культурности й економічно руйнують маси — але їх скрізь і всюди споживають. Книжкаж, яка несе культуру й спричинює моральний і матеріяльний добробут суспільства — не розходиться, хоч і коштує не дорого. Кіна й інші засоби розваги, які або приносять мало культурної користи масам, або навіть шкідливо відбиваються на них, маючи на загал дуже малу мистецьку вартість, притягають увагу суспільности — й їм віддається гріш. Книжкаж, іноді дуже високої мистецької вартости, яка масово обслуговує суспільність і, значить, калькулюється дуже низько, спочиває на полицях книгарень, роками чекаючи на якогось дивака, що ненароком загляне туди й дивним дивом її купить.

На ріжні свята — іменини, дні народження, ялинки, день св. Миколая й інші торжества — купують у презенті дорогі перфуми, коняки, чоколяду, біжутерію, тютюн і інші нікому непотрібні речі, забираючи гріш з кишені, а добре оправлена книжка чи збір творів якогось автора, які є улюбленим предметом подарунку в культурних краях, втікає в ... культурнішої людини.

Коло вистав усяких магазинів скупчуються люди, спиняючи свій зір на модниярс[...] іх, біжутерських і всяких інших річах, нема нічого тільки перед вікнами дрімливих, як ціле життя наше й наша культура, книгарень.

Прикладів може задосить. І справа не в матеріяльних крізах, а просто у вихованні мас, які звикли дивитися на книжку не як на предмет необхідности, а як на люксус, без якого можна обійтися в житті й на який видається гріш тільки у випадку конечної потреби. Чи не найліпшим прикладом того, що наш загал не звик видавати грошей на друковане слово, буде всім відома міщанська дрібничковість деяких наших „патріотів“, які, роблячи кількацентове заощадження в своїх видатках, несвідомо стають найбільшими шкідниками наших видавництв. Маємо на увазі тих людців, які *за кілька грошів позичають у трафікантів* „для перечитання“ наші газети й журнали і потім повертають їх назад. Невинна сама по собі ощадність цих людей в суті речі є нічим іншим, як не караною, правда, законом, але дуже виразною по своїй істоті крадіжю друкованого слова, з якої мають зиск посередники-трафіканти. Дати 20 центів свому видавництву й підтримати цією лептою її справи — тяжко.

А ось кидати гріш у кишеню чужого нам заробкевича — це робиться з найбільшою легкістю. У культурних людей таке не водиться. У культурних людей (Скандинавія) люди їздять навіть трамваями без кондукторів.

Ф. Д-ко.

——o——

Росіяни відмежовуються від галицьких москвофілів.

Оснування „Союзу студентів росіян“ у Львові.

Дня 7. грудня ц. р. в год. 5. пополудні відбулося в малій салі „Нар. Дому“ святочне відкриття „Союзу студентів росіян“ у Львові, затвердженого мін-ством освіти. В цьому союзі гуртуються російські студенти з Волині, Полісся і Білоруси. Досі цей союз існував (від 10 літ) при „Російськім Добродійнім Комітеті“ у Львові, організації російських еміґрантів. Тепер „Союз російських студентів“ став самостійною організацією, яка відмежовується від існуючого на нашому терені москвофільського студ т-ва „Друг“.

Річ у тому, що впродовж цілих 10 літ російські студенти не могли зжитися зі жмінкою москвофільських студентів в одній орґанізації. Відношення не тільки москвофільських студентів, але взагалі ґалицьких москвофілів до „Союзу студентів росіян“ вороже. Доказом цього хоч би те, що на святочному відкритті союзу не явився ані один москвофільський студент з „Друга“, який, запрошений до участи в святі, відповів виминаючо, що не може цього зробити, придержуючись постанов „Зїзду рос. студентів“, що літом відбувся у Варшаві і рішив не творити в одному центрі двох товариств. Одначе життя деколи сильніше від постанов. Одна з промов, виголошених на святі, була виразно звернена проти „Друга“. Таксамо і старші москвофіли просто збойкотували це свято. Російських студентів, які звернулися із запрошеннями до москвофільських діячів, принято дуже нерадо; їм закидають... „великоруський сепаратизм“. Ніхто з ґалицьких москвофілів не явився на святі. Тільки після офіційної частини прийшов Н. Марко, ред. демаґоґічної та нахабно україножерної ґазетки „Земля і Воля“.

На святі відкриття були видніші представники львівської російської кольонії, представники високих шкіл у Львові — проф. Д. Шимкевич (куратор Союзу), Г. і Л. Гальбани і В. Морачевський, відпоручники польських академічних товариств, які виступали з привітами.

Свято попередив молебен, відслужений о. Сапігою. Опісля відбулася спільна вечера, концерт балалайкової орхестри і танці.

Назва нової орґанізації: „Союз Русских Студентов во Львовѣ“, по польськи: **„Związek Studentów Rosjan we Lwowie“.** Голова Союзу: п. Бушма з Волині.

„Конскрипція має дати правдивий образ...“

(Звідомлення з місць.)

ЛЬВІВ.

Повідомляють нас, що в помешканні при площі Юра ч. 6. не було досі (понеділок 14. ц. м.) конскрипційного комісаря і ніхто з льокаторів того помешкання не дістав конскрипційних аркушів до виповнення.

При вул. Вірменській ч. 17. мешкає п-і Тінґер, яка при конскрипції вписала цілу свою рідню, як замешкалу у Львові, хоч та рідня живе здавна поза Львовом. А саме вписала свого зятя Станіслава Самборського, свою доньку Марію Самборську і внука Юрія Самборського, які від 1926 р. живуть постійно в Лисій Поляні, почта Закопане.

В домі при вул Рицерській ч. 18. зявився 8. ц. м. в характері конскрипційного комісаря кільканацятьлітній молодик (правдоподібно жид) і роздавав польські друки. На рішучу вимогу мешканців приніс на другий день утраквістичні друки, але заявив, що їх можна виповняти тільки по польськи, в крайнім разі латинкою. Колиж мешканці дому виповнили згідно з приписом свої аркуші по українськи, той молодик їх не приняв. До нині (14. ц. м.) не відібрав він тих виповнених друків, хоч щодня по них навідується. Відходить кожним разом з тим, що прийме друки тільки виповнені латинкою.

ЛЬВІВЩИНА.

В Завадові коло Львова перепис переводила м. ін. учителька полька і вписувала всіх як „русинів“. У деяких домах тільки розпитувала громадян про потрібні дані, а вписувала щойно дома. Протести не помогли. Українку, що була назначена комісарем і вписувала батьківську мову згідно з правдою як „українську“, звільнено зараз першого дня перепису.

В Зашкові, пов. Львів, на 8 переписних комісарів з українців назначено тільки 2. Всюди списувано на польських аркушах, а тільки в кількох домах доручено двомовні. Про батьківську мову навіть не питалися, вписуючи відразу: „руска“. Один комісар скликував громадян з кількох домів до одної хати і щойно так переводив перепис, що, очевидно, противиться законові. На домагання вписувати батьківську мову „українську“ заявляв, що тут нема ніяких українців.

ГОРОДЕЧЧИНА.

З села **Ставчани,** пов. Городок, пишуть нам: Комісарями були у нас учительські сили і громадський секретар, а на місце хворої учительки був один селянин римо-кат. віроісповідання й дуже темного характеру. Переписні комісарі не питали, якою мовою говорить дотична особа, тільки робили спис осіб та зазначували віроісповідання. Все інше казали — зроблять у своїй хаті. Один комісар не виповнював чорнилом, тільки чорним олівцем, а деякі навіть не давали підписувати аркушів. Коли люди на таку поведінку страшенно обурилися і пішли на скаргу до начального комісаря, то він сказав, що все є в порядку та не хотів більше з ними говорити. Це можуть посвідчити отсі громадські радні, котрі ходили з комісарями: Василь Кусьпісь, Іван Дідух, Теодор Кусьпісь, Ян Бенґовський, Михайло Дідух та Іван Мерцало. Просимо наших послів занятися ближче цею справою.

Ставчанець.

БОРЩІВЩИНА.

Вже з самого іменування комісарів можна було сподіватись, як конскрипція буде у нас переведена. Староство не хотіло затвердити ані одного українця, лиш самих поляків і жидів. Головним комісарем на район **Більче Золоте, Більче-Доброкут, Мушкарів, Юріямпіль і Монастирок** іменовано Волод Кржижановського (бувшого „русина“ Крижанівського). Знаний він тут як найбільший „дзялач“, що ціле село

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 16. ГРУДНЯ 1931.

МИХАЙЛО ПОСАЦЬКИЙ. 4)

ТОЛЕДО.

Враження з Еспанії.

Дель Ґреко. — Альказар. — Щасливі люди. — Лицарі та сучасність

(Докінчення.)

Недалеко від цього місця находиться невеличкий домик, Каза дель Ґреко. Є це хата, де перед 300 роками жив та помер один із найбільших малярів світа. Був це грек із Крети, називався властиво Доменіко Теотокопулі, походив з острова Крети і коли раз випадково заплив до Еспанії, так захопився її краєвидом і її людьми, що став малювати і відразу став одним із найбільших геніїв-малярів по всі часи.

Входимо до хати і находимо усе так, як було перед 300 роками; в кухні стоїть відчинена куховарська книжка при уступі „Пастель де ранас“, паштет з жаб. Так як її мистець отворив, так стоїть вона досі ненарушна. Для Толедо сотні літ це ніщо! Бож воно ніде в нічім не признає теперішности, ні жадних уступок для часу, воно живе лише в минувшині!

Переходимо на головну площу міста Зоководер. Це одиноке місце, де панує якийсь рух. Селяни з ослами та кошами, пси гавкають на череди овець, часом перейде якийсь турист сам або з провідником. Цю площу звеличав Сервантес, автор безсмертного Дон Кіхота. Тут на цій площі відбувалися неодні сцени з його твору, недалеко відси він сам мешкав. Треба тільки перейти через коридор одного дому, потім сходами вниз на вузьку вулицю, де є маленька гостинниця. Називається вона „Посада де ля Санґре“. Тут мешкав колись Сервантес, як голосить прибита над брамою таблиця.

Іду на сам вершок ґранітової скелі: там стоїть гордий замок Альказар, збудований Карлом V, попередником славного в історії Пилипа II. Біля балюстради гурток еспанців розмовляє. Є це видко міські бідолахи, які якнебудь проводять день, а багато їм тут під тим благословеним небом до прожитку не треба, — а проте які вони щасливі. Вони всі мої найдорожші приятелі, з тою ріжницею, що моя душа затроєна культурою, а їх душа це зеркало чистої людини, людини самої в собі без бажання, без жури, людини, що тільки вдивлена в своє сумління і свою честь не знає нічого про ту галасливу, круту та брудну дорогу, по якій ми культурні ступаємо. Він не знає нічого про те життя, що посувається вперед згідно з приписом, де все вимірене циркл̆ем і поділене на години і мінути, де кожний має якусь „ціль“ і жене навипередки, де кожний, здалека від світла, ясности, чистоти і краси, немов би попав в якийсь паруючий котел обовязку і змагання, а довкола нього зелені столи та параграфи. Ох, наскільки щасливіші ті тут від нас всіх, бо вони мають ще душу, яку ми вже давно затратили; вони мають сумління, а ми маємо культуру і наказ конечности. Щасливі? Як високо вони стоять над нами! Який свобідний, сміливий погляд, який королівський жест, яка принада, яка достойність, яка краса в бідній одежі, яка гордість у занепаді! Це вроджені лицарі! Вони ціле своє життя споконвіку боролися за Христову віру. Це люди, для яких границі своєї батьківщини за вузькі і вони мусіли відкрити новий світ. Це люди, які не можуть привязатися до землі-матері, слухати її наказу і на ній працювати, бо їх батьківщина: далечінь і безмежність.

Довкола тиша, злегка перериваня шумом ріки десь із глибин, з темної пропасти. Під моїми ногами місто-твердиня, завішене між землею і небом, на межі між світлом і темнотою. Стоїть як камінний лицар, закутий у панцир, з заслоною на лиці, поза якою спочивають тайни. Місто таємниць. Мури взаїмно розповідають собі про ці таємниці, в кутах катедри зачаїлися вони, з кожного переулка дивляться на нас, літають довкола як нічні лилики і відзиваються під нашими кроками. Таємниці влади та панування, таємниці віри в Бога і лицарських подвигів, але й таємниці горячої земної любови та пристрасти.

Все облите довкола червоним, огнистим світлом. Воздух тремтить. Довкола безмежність, але безконечність, про які співають лише пісні, або розповідають фільософи; вона тут дійсна, наглядна, вона наче дотикається нашого тіла і вливається нам в груди. Стоїмо без бажання, щасливі. Чи знаєте люди, яке це щастя, не мати жадного бажання?

О, Еспаніє! Невжеж ти покидаєш тепер свою гордість, свою лицарскість, своє королівське дармування, а зголошуєшся разом із іншими народами до варштату праці? Невжеж так усе, що на світі гарне, мусить скоро переминути, а має панувати лише сіра буденщина невільників при ковалі і з молотом в руках?

О, Еспаніє, краю гордих лицарів!

——o——

(чисто українське!) тримає під терором. Навіть
поліція мусить сповняти все, що він скаже. До
нього вернемо іншим разом, а тепер щодо самої
конскрипції.

Всім комісарям роздав він тільки 10 проц.
двомовних аркушів, а зрештою самі польскі
і приказав, щоби не виповняти рубрик „матір-
ня мова", а хто би „упорчиве" домагався, то в
ніякім разі не виповняти „українська", тільки
„руска", бо тут нема ніяких українців. Коміса-
рі точно придержувалися його розказів і ніде
не виповняли рубрик: греко-кат. і матірня мова.
— Вистане, як підпишеться по українськи, то
вже там вгорі будуть знати, що ви українець
(комісар Тирхневич), а „зрештою ми вже самі
завтра доповнимо".

Дня 9. грудня цілий день по всіх вулицях
села вганяв поліцай Пузяловський на коні, за-
глядав до аркушів, як пишуть, і сказав: „Доб-
же". Комісарка Грецька питала: „Кілько років
маєте, чи є у вас виходок, чому нема і коли бу-
де?" Люди вже не один золотий заплатили за
виходок, та зі страху все забували самі допи-
туватись, а комісарі писали, як самі хотіли. Ще
до того пустили поголоску, що до села має
прийти кіннота, щоби „найзавзятіших знищи-
ти". Виглядає неначе стан облоги, люди попе-
рестрашувані і не знають, як ліпше зроблять;
декотрі утікають з хати, щоби п. комісар, чи
„п. комісарка" не злостилися, що за багато ма-
ють писати...

Коли люди питали п. Кржижановського, чи
відомо йому про ті зловживання, він відпові-
дав, що нічого не знає, але як комісарі не пи-
шуть матірньої мови, то нічого не шкодить, бо
він сам виповнить — „Можна догадуватись, —
казав він, — що декотрі будуть колись говори-
ти по польськи, отже можна сміло їм писати:
матірня мова: польска". Рецепта Прушинсько-
го! Всі, видно, дістали у нас однаковий наказ,
бо в Монастирку на 70 чисто українських госпо-
дарств (крім одного жида й одного поляка)
дали всього 16 аркушів двомовних, а в сусіднім
селі Мишкові також не хотіли давати двомов-
них аркушів і рубрик на польських не виповня-
ли. Нарід переконаний, що всюди в тих селах
конскрипцію сфальшовано, подібно як в 1921
році. В тому році було в Більчу Зол. 22 особи
лат. обряду, а виказано було 222! В Монастирку
1 поляк, а виказано 52! А що тепер буде? Про-
симо наших послів вглянути в цю справу.

Громадянин.

Громадська мораль, прилюдні сповіди і доморослі „бессервіссери"

В одному з останніх чисел львівського „Ча-
су" п. М. С. зробив поважний закид під адре-
сою української публичної моралі. Мовляв: ріж-
ні громадські діячі й політики переходять усякі
карколомні ідеольоґічні і світоглядові еволюції,
а не вважають за відповідне пояснювати їх при-
чини у „прилюдних сповідях"; вони залишають-
ся надалі на відповідальних становищах і ко-
ристуються довірям установ, хоча на це вже не
заслуговують. Серед конкретних примірів вка-
зав м. ін. п. М. С. і на мою скромну особу, не на-
зиваючи її вправді з врodженої собі делікатно-
сти по імені, але неделікатно тицяючи в мою
сторону пальцем. Отже закидає мені п. М. С.,
що я 1) два роки тому писав у „Розбудові Нації"
„революційну" статтю, а потім у „Ділі" статті
„угодові" і що 2) з ліберала-раціоналіста перей-
шов у пропаґатора консервативного католи-
цизму.

Очевидно, що булоб явищем щонайменше
диковинним, колиб кожний на поклик кожного
почав розкривати свою душу і прилюдно „спові-
датися". Запротестувалиб теж певне і самі редак-
ції часописів, які перемінились би у „сповідаль-
ниці". Але, „щоби баламуцтво не ширилося",
підписаний рішив таки відгукнутися на поклик
п. М. С.

Отже ад 1): під 90 відсотками того, що писав
я у „Розб. Нації", можу підписатись і нині. На-
далі не можу зрозуміти ґлузду в опльовуванні
українського недавнього минулого й ґльорифіку-
ванні періоду ґетьманщини Скоропадського з за-
перечуванням усього, що було перед ним і після
нього; надалі вважаю найсвітлішою сторінкою
української революції історію Січових Стрільців;
надалі відношуся критично до тих деяких крає-
вих діячів консервативного табору, які частенько
помиляються в оцінці українсько-польської дій-
сности. Зате змінив я свій погляд на вплив пок.
В. Липинського на краєві справи, а то на основі
його власних пояснень, надісланих з приводу
тої моєї статті.

Ті мої статті з „Діла", яких п. М. С. усе не може
стравити, я давно признав на єдино придатному
для цього форумі — на терені установ партії, до
якої маю честь належати — помилковими, і то
головно з тих саме мотивів, що пишучи їх я не
брав під увагу поважного чинника нашої реаль-
ної дійсности: рознузданої демаґоґії, яка є уко-
ханим засобом діяльности і ціллю самою для се-
бе для ріжних таких панів М. С., яка є всилі ви-
кривити цілком зміст та інтенцію статті, оплюга-
вити її автора та зробити з неї таран проти ґа-
зети, партії і громадянства. Тому я погодився з
осудженням тих статтей на сторінках самого
„Діла", признаючи, що боротьба з українською
демаґоґією буває інколи неможлива.

З закидом „певнівщини" не полемізую. Ви-
двигати його може лише глупа злоба або проста
нікчемність. По суті, коли піти на порівнання, то
радше можна з Певним порівняти пана М. С. Бо
в обох них є однаковісінький підхід до україн-
ської проблеми: перший з них уважає її причіп-
кою до Польщі і польських великодержавницьких
цілей на сході, останній до Росії і її експанзії на
захід. Коли Певний признає за Польщею істо-
ричні права до Галичини й Волині у минулому,
сучасному й будучому, то для п. М. С. найбільш
міродайною є панросійська місія „собиранія рус-
ских земель". Самостійною українську проблему
не вважає ні один ні другий і один та другий є по
суті знаряддя мчужих, лише контраґенти є інші:
й один зайшов дальше другого.

Але всі ті персональні інапасти п. М. С. і їх
правдивість сходять на другий плян перед суттю
справи: проблемою безхарактерности, яка справ-
ді дійшла серед наших відносин до таких жах-
ливих розмірів, що в тоґу моралістів зодягаються
одиниці з найменшим иданими до цього. Яке пра-
во взивати до „прилюдної сповіди" має саме п.
М. С.?! Чи він складав прилюдну сповідь, коли
просто з редакційного стільця „Діла" пересівся
на стілець ворожого „Ділові" „Нашого Прапора",
сидячи кілька днів ще на обидвох стільцях (це
своєрідна т. зв. „реасекурація на всякий випа-
док")?! Чи він „сповідався", коли зі становища
гол. редактора, тоді ще клер.-монархістичного,
„Укр. Голосу" перейшов на посаду трабанта га-
лицького „зміновіховського" радянофільства?!
Чи врешті має право моралізувати чоловік, який
почав добачувати зло в українській політиці
щойно від моменту, коли сам втратив посоль-
ський мандат і який нині називає „смердячою"
ту політичну партію, в якій сам він ще сидить,
як член центрального комітету?!

Пан М. С. має уже давно свою славу, як пи-
томо-галицький доморослий „бессервіссер". Та-
кий тип діяча може бути фіґурою комічною, як
довго для дрібоньких амбіцій преться на котур-
ни. Але коли з котурнів стає трибуном моралі —
стає появою траґі-комічною.

І. Кедрин.

Найвищий час викуплювати „патенти" на 1932 рік.

Львівська Скарбова Палата пригадує куп-
цям, ремісникам, кооперативам і ріжним під-
приємствам, що **останній речинець викуплюва-
ти „патенти" на 1932 рік до кінця грудня 1931.**
Хто до кінця цього року не встигне викупити
„патенту", той наражується на кари, які скар-
бові власти стягатимуть безоглядно.

Звертаємо увагу всіх тих, що для ведення
своїх підприємств мусять мати „патент", щоби
не спізнювалися з його викупом та не наражу-
вали себе на нові великі і зайві видатки.

При тій нагоді всі українські кооперативи,
ремісники, купці і підприємства повинні вша-
нувати гарний звичай і за зложенням добро-
вільного датку на „Рідну Школу" постарати со-
бі грамоту „Рідної Школи" на 1932 рік.

Від тієї грамоти не повинен відказатися
ніхто, бож цей одноразовий даток на цілий рік
розмірно невеличкий: найменший 5 зол., а ма-
теріяльно краще поставлені одиниці, установи
чи підприємства очевидно розмірно більше від-
повідно до їхньої фінансової сили.

Грамоти „Рідної Школи" мають всі Повіто-
ві Кружки „Р. Ш." Якщо в якомусь Пов. Круж-
ку таких грамот не сталоб, то звертатися за
ними прямо до Головної Управи „Рідної Шко-
ли", Львів, Ринок ч. 10. та туди посилати гроші.

Така грамота „Р. Ш." повинна бути окра-
сою домівок, всіх українських склепів, реміснич-
ків і підприємств і наглядним доказом, що вони
памятають на „Рідну Школу" та заслугують на
підтримку української клієнтелі і української
суспільности взагалі.

Із гараздів гірського села.

Сучасна кріза та український стан посідання. Костел для трьох латинників. Перед розвязанням громадської ради.

Гребенів, відоме широким кругам літників
гірське село, переживає під цю пору дві крі-
зи — господарську і політичну.

Цьогорічний сезон не дописав. Помешкан-
ня стояли порожнею, інші доходи від літників
принесли ледві того, що інші роки. Місцеві
господарі, що у звичайних умовинах ледві пе-
резимовують, бо гірська неврожайна земля не
може їх виживити, цього року опинилися в ду-
же скрутному положенні. Примирають голодом
і з тугою вижидають нової весни та відкриття
нового сезону.

Слід замітити невідрадну обставину, що
нам погрожує втрата нашого стану посідання
у Гребенові, бо деякі власники примушені крі-
зою продають свої віллі та пансіони. Коли між
нашим громадянством не знайдуться покупці
— ті будинки перейдуть у чужі руки. Як зачу-
ваємо, є на продаж не кілька менших забуду-
вань, але й більші: „Вілля Моя" та „Русалка"
і ще деякі. Своїх покупців немає, а чужі пікла-
ються справою і буде всім прикро, як наші віл-
лі підуть шляхом „Калини". Правда, що мало
в нас людей, що моглиб позволити собі на віл-
лю в гірській оселі; тому треба вдержати наш
стан посідання іншими засобами. Всякі громад-
ські установи повинні їх купувати та віддати їх
на оселі: дітворі, інвалідам; багатші установи
повинні купити віллі для вжитку своїх служ-
бовиків. „Русалка" пригодилабся на діточу ва-
каційну оселю і зимою на захист для лещета-
рів. Невже не знайдеться у нас нікого, кому бу-
лаб дорогою будучність нашої молоді та її
здоровля?

Гребенів переживає теж другу крізу — „по-
літичну".

У Гребенові є теж три латинники; один на
державній посаді, двох на приватних. Вони по-
ставили громаді таке домагання: „Єст нас тутай
парен обивателі — венц од ґміни належи сен
нам косьцюл". Постановою громадської ради
з 3. червня ц. р. — громада відкинула ці дома-
гання трьох латинників в українському селі.

Це домагання признали всі дивовижним
і перебільшеним. Гребенів тямить ще добре, як
поставився Повітовий Виділ до прохання при-

знати дерева з громадського ліса на будову
церкви. Повітовий Виділ відмовив, основуючи
свою відповідь на твердженні, що „немає ко-
нечної потреби будувати церкву", бо, мовляв,
люди можуть дальше молитися в каплиці в до-
мі священика. Для українського села нема по-
треби будувати церкву, але громада без підмо-
ги Виділу її вибудувала з добровільних жертв
громадян. Тямка кривди викликала відмову
дозволу громади для трьох латинників (непо-
стійних мешканців громади) на дивовижну бу-
дову костела. Бо трьом людям хіба скорше не-
ма потреби його будувати, як цілій громаді ра-
див Повітовий Виділ молитися у приватній
хаті.

Три гордовиті громадяни вибрали собі та-
ке місце на будову, що громада по закону не
може дарувати ані продавати, бо лісовий закон
забороняє розривати цілину лісової культури.
Три латинники добиваються піддержки повіто-
вої влади. У вересні ц. р. приїхав зі Стрия реві-
зор — буцімто перевіряти громадське діловод-
ство... Скликує громадську раду та ставить на
денну чергу справу признання площі під будо-
ву костела. Прийшли лише жиди, бо наші радні
були далеко в горах на сінокосах. Жиди та
представник скарбу зі своїм побережником
(разом 8 людей на 16 членів ради) „ухвалюють"
віддати площу під будову костела. Ревізорові
подобалося ствердити „комплет". Після цієї
постанови латинники виготовили умову та взя-
ли площу в посідання. Повітовий Виділ піддер-
жав їх: взяв гроші за площу, затвердив неза-
конну постанову нелеґально скликаної ради.

Громада запротестувала проти насильної
„ухвали" до Пов. Виділу й до воєвідства. Ста-
роство у Скольому приказало знову скликати
раду, щоби постанова пройшла леґальним
шляхом. Староста сам узяв участь у нарадах

Не зважаючи на всі горячі заходи „трьох громадян Гребенова", що за всяку ціну хочуть вибудувати у Гребенові костел, „ухвала" не пройшла і староста відїхав із нічим. Три дні пізніше війт знову скликав раду, але вона 9 голосами проти 5-и вирішила ждати на полагодження протесту проти нелегального перенаття громадської площі.

Староство скільського повіту поставило внесок на розвязання громадської ради в Гребенові — за „кепську господарку". Ні при чому тут господарка; розходиться про те, щоби наставлений комісар міг з своїми поплечниками ухвалити признання площі під костел. „Господарка" комісаря почалабся залегалізуванням нелегальщини, опісля прийшла би черга на ухвалення коштів комісарського удержання. Комісарем став би ем. урядовець скільського староства. Його та сімю мала би годувати громада, а вона бідна, то платили би за це літники.

До чого доводить розкукурічення трьох громадян, яким забракло до спасіння — лише костела.

Гребенівець.

Після рільничої конференції в Софії.

СОФІЯ. 14. XII. ПАТ. Рільнича конференція держав східної Европи скінчилася 12. ц. м. Всі теми, запропоновані в рапорті польського делеґата Розе, принято після 2-денної дискусії. На внесення всіх делеґацій підкреслено сильно безумовну конечність вдержати якнайтіснішу співпрацю між поодинокими державами бльоку. Принято проекти статутів і правильників щорічних конференцій міністрів і постійного комітету студій, що є виконним орґаном бльоку, наслідком чого дальша діяльність бльоку спирається на правних основах. Вкінці рішено перемінити квартальник „L' Agriculture Polonaise", що виходить у Парижі, на постійний орґан бльоку. Квартальник обійматиме 1.200 сторінок друку, з яких 200 буде присвячених діяльности постійного комітету, а решту поділять між поодинокі держави бльоку. Можливе, що софійська конференція причиниться до поглиблення співпраці рільних держав і приготовить східню Европу до належної оборони рільничих інтересів при всяких міжнародніх спробах опанувати загальну господарську кризу.

Трудноші нового японського уряду.

ТОКІО. 14. XII. ПАТ. Утворився новий японський кабінет, в склад якого входять члени партії Сеюкай. У звязку з тим повідомляють, що вивіз золота з Японії буде знову заборонений від 14. грудня, а це значить занехання паритету золота. Політика нового кабінету матиме на меті припинення зниження резерв золота в японському банку. Утворення нового кабінету, опертого на програмі інфляції, може причинитися до хвилевої і штучної поправи ситуації. Одначе всі, хто зблизька глядить на ситуацію, побоюється, що вирине мабуть реакція тому, що слаба позиція партії Сеюкай в парляменті не улекшить праці в напрямі запобіження новим політичним трудношам, які очевидячки накопичуються. На загальну думку новий кабінет буде тільки переходним, аж повстане національний або коаліційний уряд, спроможний кермувати краєм в часі критичної фінансової й господарської ситуації, в якій находиться Японія.

Французька мораторія для Німеччини.

ПАРИЖ. 14. XII. ПАТ. Часопис „Ль'Амі ді пепль" оголосив ревеляційну статтю про зобовязання, які мав затягнути супроти Німеччини премієр Ляваль в часі свого побуту у Вашинґтоні. На основі тих зобовязань має бути оголошена мораторія Лявалія, яка наступить після мораторії Гувера й триватиме один, два або й три роки, як довго триватиме економічна депресія. Ця мораторія буде відноситися тільки до півріч них сплат, які належаться від Німеччини, бо президент Гувер не годиться дати Франції більше як 50 прц. редукції її довгу. Однак на ділі Німеччина не буде нічого платити від того часу, бо дістане кредит у висоті половини належности з титулу відшкодувань.

Втікачі у простиралах.

ВАРШАВА. Тел. пр. На граничному відтинку Сухолівщина коло Дзісни роздалася в ночі крісова пальба. В тім часі на польську територію перейшло 7 радянських горожан, убраних у білі простирала, щоби не добачила їх радянська сторожа, коли вони повзли сніжними полями. Між втікачами находиться 17-літній учень Умінов, ранений підчас утечі. Втікачі оповідають, що двох їх товаришів більшовики застрілили. Втікли з Радянщини перед арештуванням за опір проти колективізації господарств.

Комуністична акція в Саксонії.

У всіх більших містах Саксонії відбулося 11. п. м. кільканацять демонстраційних віч комуністичної партії, що протестували проти останнього надзвичайного декрету німецького уряду. Одночасно йде акція за плебісцитом у справі розвязання саського сойму. Від 2. грудня відбулося в цілій Саксонії коло 2.000 агітаційних віч. Серед безробітних велике схвилювання.

Студенти бються.

З Парижа повідомляють, що підчас виборів до дисциплінарної ради в Сорбоні прийшло до завзятої бійки між студентами ріжних політичних поглядів. Бійка тревала від год. 12. вполудне до 5. год. вечір. Взяли в ній участь також не-студенти роялісти. Арештовано 4 студентів. 15 студентів потерпіло рани, двох уміщено в шпиталі.

Мусоліні нормує життя.

РИМ 14. XII. Директиви Мусолінія, дані директорові партії в справі поборювання економічної кризи відповідним унормуванням життєвих відносин та мобілізацією політичних і моральних сил, що протиставляться дефетизмові з одного боку та люксусові й використовуванню конюнктури з другого боку, викликали в цілому громадянстві сильне враження. Ці директиви застосовано вже в щоденному житті, якого рівень змінився обмеженням видатків. Одночасно в церковних колах розгортається пропаґанда ощадности, самообмеження й допомоги жертвам кризи.

Більшовицька свобода слова.

МОСКВА 14. XII. ПАТ. Молодого радянського історика, проф. Слуцького, що написав критичну статтю про політику більшовицької партії, усунули не тільки з його становиша, але й з партії. Преса закидує йому, що хотів здискваліфікувати Леніна й теперішніх партійних провідників та сфальшувати більшовицьку історію.

Зловили пташка.

ВІДЕНЬ 14. XII. ПАТ. Повідомляють з Лісбони, що тамошня поліція арештувала вчора б. директора австрійського Кредитового Заведення, Еренфеста в менті, коли готовився всісти на корабель до Америки. Арештовано його на основі стежних листів, які вислала австрійська поліція.

РОЗПРАВА ЗА ДЕРЖ. ЗРАДУ В АВСТРІЇ

ҐРАЦ. 14. XII. ПАТ. Перед тут. судом присяглих почався процес проти 8 гаймверівців, які 13. вересня ц. р. хотіли виконати держ. переворот в Австрії. Обвинувачені: д-р Пфрімер, адвокат із Юденбурґа, сойм. пос. Камерґофер, б. полк. Флешнер, б. полк. Гофер, б. кап. Гартер, прив. служб. Гарат, радн. лісничата Зайднер і б. полк. Рідлехнер. Акт обвинувачення подає, що проти 4. тис. гаймверівців внесено карне донесення за їх участь у замасі, проти 280 осіб ведеться судове слідство. Д-р Пфрімер признався у слідстві до закидуваних йому вчинків, заперечив, начеб допустився держ. зради.

Д-р Пфрімер запитаний на розправі предсідником чи почувається до вини, відповів, що ні, бо в нелегальній державі, якою є Австрія, годі допуститися держ. зради. Австр. конституцію тому нелегальна, бо як ціс. Карло зрікся престолу, оставив населенню рішення щоро будучої форми правління. Тимчасом проголосили республіку не питаючи населення. Пучу не уладжував, лише збройний похід, як це вже тричі робив за відомом влади. Проклямація, яку оголосив, походила з 1929 р., уложили її ріжні політики.

ДИМІСІЯ ЧАН-КАЙ-ШЕКА.

ШАНГАЙ, 14. XII. ПАТ. Ґен. Чан-Кай-Шек подався до димісії. Димісію приняли. Сподіються теж димісії міністра фінансів і змін у кабінеті. До димісії прийшло мабуть завдяки кантонським революціонерам, яким проводить один з ветеранів куомінтанґу. Щоби підсилити ненависть до Чан-Кай-Шека вихіснували розчарування, викликане резолюцією Ради Л. Н. у Парижі.

БЕНҐАЛЬКИ ВБИЛИ АНҐЛІЙЦЯ.

НЮ ДЕЛЬГІ, 14. XII. ПАТ. Вищого службовця маґістрату Стівенса застрілили дві бенґальські жінки. Причина, мабуть, політична. Це перший випадок участи жінок у вбивстві на політичнім тлі. Досі жінки помагали в бомбовім замасі на міжнар. поїзд.

ОСТАННІ ВІСТИ

СПРАВА УКРАЇНСЬКОГО ШКІЛЬНИЦТВА.

На денному порядку вівтіркового засідання сойму є передовсім податкові справи, напр. зміна закону про податок від льокалів, від міських і сільських нерухомостей і ін. **Крім того на денному порядку є кілька українських внесень у справі шкільництва, в справі реактивування держ. гімназії в Тернополі та прив. українських гімназій в Дрогобичі й Рогатині.**

На денному порядку є теж нагле внесення опоз. послів у справі виб. надужить при доповнюючих виборах до сойму в окр. Перемишль.

ВЛОМ ДО „НАРОДНЬОЇ ТОРГОВЛІ" В СТРИЮ.

СТРИЙ, 14. XII. ПАТ. У ночі невідомі спричинники дісталися розбитим отвором до „Народньої Торговлі" в Стрию, розбили касу та забрали невеличку суму грошей. У крамниці забрали ріжні річи, які вивезли. Шкоди покищо не усталено. Вломників не зловили.

СМЕРТНИЙ ПРИСУД У БЕРЕЖАНАХ.

Окр. суд у Бережанах при участи присяглих суддів судив 14. ц. м. 22-літніх Вол. Хахулу й Евст. Мороза з Підкаміння. Вони були обвинувачені в убивстві Ст. Татуньчака з Беньківців за те, що він повідомив поліцію, що оба вони мають військові кріси. Трибунал засудив Хахулу [illegible] [illegible], а Мороза на 6 літ [illegible].

ПРЕЗ. МАСАРИК ЗАПОВІВ АВТОНОМІЮ ДЛЯ НАЦ. МЕНШИН.

З Праги повідомляють, що чеська преса обговорює інтервю, яке през. Масарик дав кореспондентові „Газети Варшавскої" Вежинському. Часописи підкреслюють той уступ інтервю, в якім през. Масарик говорить про пошанування трактатів. У поважних політичних колах інтервю през. Масарика пояснюють як заповідження оголошення автономії для національних меншин.

НОВИЙ ЕСП. УРЯД.

МАДРИД, 14. XII. ПАТ. Склад нового еспанського уряду такий: през. ради мін. Азана, мін. закорд. справ Леру, вн. справ Цез. Квірога, фінанси Карґеро і торговля та промисл Доміньо, справедливість Алькорно, освіта Фер. де Ріос, праця Кабалеро, фльота Джіроль, комунікація Баріос.

ГІТЛЕР УТВОРИВ ЛЕТ. КОРПУС.

БЕРЛІН, 14. XII. ПАТ. На спец. приказ Гітлера гітлерівські пробоєві відділи створили летунський корпус. Приказ цей велить створити нац. повітряну фльоту від 1. січня 1932. До 20. XII. ц. р. всіх гітлерівців, які перейшли військ. лет. вишкіл, втягнуть на листу лет. корпусу. Крім закуплених уже літаків гітлерівці мають літаки, винаймлені в лет. союзів, за посередництвом [illegible] [illegible] гітлерівцями керманичів.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·93·00—8·94·00, канадійський долар 7·50·00—7·55·00, чеська корона 0·26·25—0·26·50 австрійський шілінґ 1·14·00—1·15·00, румун. лей 0·05·00—0·05·50, французький франк 0·34·80—0·35·00, швайцарський франк 1·73·00—1·73·50, фунт штерлінґів 29·50·00—30·00·00, радянський червінець 0·00—0·00, німецька марка 2·11·50—2·11·75

Золото: 20 корон 39·50·00—40·50·00, 20 франків 36·00·00—37·00·00, 20 німецьких марок 000·00·00—000·00·00 10 російських рублів 51·50·00—52·50·00.

НОВИНКИ

— **Виступ оперового співака д-ра Тисяка в „Цвіркуні".** Як довідуємося, знаний і цінений наш співак д-р Тисяк виступить в четвер 17. XII. вечором в народній опері „Запорожець за Дунаєм". Не сумніваємося, що цей сценічний виступ симпатичного співака, який останніми часами здобув собі признання своїх і чужих (дня 3. ц. м. співав у львівському радіо), зацікавить нашу публику. — Білети скорше можна набувати в Народній Торговлі, а в день вистави від год. 6. веч. при касі театру.

— **Відмовив лепту на церкву.** До відомого ресторану поляка Чернецького у Львові (Підзамче), що від багатьох літ живе, можна сказати, виключно з української публики, зайшли на днях дві пані, що збирали лепти на нашу церкву. Власник ресторану, знаний з шовінізму, відмовив рішуче дати хоч би найдрібнішу лепту. Чи українська публика буде й далі його піддержувати?

— **У московському „музеї".** Російський емігрант Борис Лелявський, б. маршал волинської шляхти та б. голова волинської губерніяльної земської управи, член передсоборних зборів,— покинув своє становище, яке досі займав у москвофільській кредит. кооперативі „Защита Землі" у Львові. Як зачуваємо Борис Лелявський постановив не брати дальше ніякої участи в міцевому москвофільському житті.

— **„Наше Завтра".** Під таким наголовком вийшла торговельно-промислова одноднівка „Союзу Українських Купців" дня 15. грудня 1931. 16 сторінок одноднівки приносить багато цікавих вістей про наші здобутки та завдання у ділянці торговлі та промислу. Адреса: „Союз Українських Купців", Львів, Підвалля ч. 9/I.

— **Десятиліття „Союзу Українських Старшин у Німеччині".** В пятницю, 3. грудня, берлінський „Союз Українських Старшин" святкував десяті роковини свого існування та своєї праці — у скромному гурті своїх членів і запрошених гостей. Свято виявило бадьорість та бажання дальшої праці не зважаючи на доволі важкі емігрантські обставини. Ювилейні збори присвятили окремий спомин пок. голові „Союзу Українських Старш." полк. Новохацькому та віддали поклін тіням поляглих під Базарем.

— **З краєвої хроніки.** При вул. Сташіца у Львові в домі 59-літної М. Чабанової відкрила поліція тайний „терем кохання"; крім 17 купців і 3 адвокатів поліція придержала кільканацять жінок із „товариських" кругів. Лікарська перевірка виявила, що чотири жінки були недужі на погану недугу. — У звязку з викриттям зловживань при доставах ріни на будови шляхів у жовківському повіті на суму 100.000 зол. — арештували доставця Шорра. — Невідомі „герої витриха" забрали з каси львівського „Орбісу" при вул. Городецькій всю готівку. — Мартин Колодницький зі Сіхова напав на 70-літню жебрачку Марію Граб і забрав їй дрібні готівки під загрозою пробиття ножем. — Невідомий мужчина підрізав собі горло в голярні головного двірця у Львові та втік заки ним заопікувалися. — У Молодові арештували злодія Мих. Арзасінського під замітом убивства родини Зайферів. Стане він перед наглим судом у Львові. — Під замітом співучасти в крадежі 42.000 зол. на головному двірці у Львові в липні ц. р. — арештували залізничого службовика Єка. — У Станиславові скінчив самогубством купець М. Емсіг з нужди. — На шляху з Гребенова до Сколього вбили грабіжники Марію Кльоб зі Стрия. — У Волчі, турчанського повіту, вдерлися грабіжники до хати М. Гвоздецького, але перелякалися крику домашніх і втекли. — У Посухій, кольбушівського повіту, грабіжники забрали 30 зол. у Марії Ослупської.

— **Дещо про Ганді́я.** Всі, що говорили з Ганді́єм, хвалять його в один голос: „Свята людина!" Він відмовляє собі всього, а другим лише нервує. Живе виключно духовим життям і дихає на скипку на очах віцекороля Індій та вдовілля Ромен-Роллана. З тілесних насолод признає лише окуляри та козяче молоко. Це зайвий іказець, що вдоволений молочним режімом тоді, коли інші домагаються парляментарного. Одначе не зважаючи на його прикмети він роздразнює нервову людину. Одних дразнить його поза, других штани... Це хіба повна відсутність творчої фантазії, бо за останні тисячі літ своєї історії людство привикло, щоби великі люди стояли — на скелі, на бальконі, на ступені, — денебудь, але так, щоби біля їхніх ніг можна було покласти вінки, марморну таблицю з написом... Людство вибачливо позволяє, щоби великі люди не стояли, а сиділи — на престолі, на коні, на сходах храму, на розвалинах Картагіни, або на якійнебудь частині обстановки, що пригодилася в ту хвилину... Великим людям можна й лежати — в час битви, на смертній постелі, на руках приклонників у хвилину радощів або роковин... Коротко: велика людина може вертітися як пиріг на маслі та вибирати любу позу не нарушуючи традиції. Але, щоби великий чоловік підігнув під себе ноги та сидів так і в тюрмі і у престольній салі та у всіх випадках без змін, це може розторощити найкращу нервову систему сучасної людини... Це ще не все: крім постолів, які він признає, істнують ще штани, про них він і знати не хоче, а це чергове нарушення всіх традицій, признаних історією та культурою. Поклонники Гандія кажуть, що в тій ненависти до штанів є дещо з... біблії. Але люди тверезих поглядів запевняють, що від біблії один крок до перестуди та що незалежність Індій скінчитися від запалення сидільного нерву та ревматизму. І що в тому надзвичайного?.. Бігати по усій Англії в купелевих трусиках і не зважаючи на підсоння не вживати носової хусточки? Впертий 65-літній лідусь: здоровля у нього слабеньке, охота до їжі як у зародка, хирлява будова тіла, ноги як у муравля...—а намовляй його, щоби погодився хоч на єгерівське білля... І дрожить від холоду як звичайний осиковий листочок, а не великий сучасник...

— **Статисти вижидають.** Директор „Парамавнту" перевірив цікаву справу: що роблять статисти, яким приходить і годинами вижидати свого виступу? Виявилося, що статисти не проявляють ніякого зацікавлення до того, що біля них: 24 проц. статистів грає у бріджа, 8 проц. приглядається грі, 11 проц. спить, 14 проц. сидить і думає, 16 проц. розвязує хрестикові загадки, 7 проц. перешкоджає розвязувати хрестиківки своїм підповіданням, 26 проц. оповідає про свої успіхи — в буфеті; лиш один проц. статистів слідкує за життям і працею у виробництві.

— **Німецькі кольоністи в Канаді.** Канадійський уряд дозволив бременському „Північно-німецькому Льойдові" поселювати німецьких кольоністів у надморських провінціях „Новий Бравншвайг" й „Нова Шотляндія". Нові кольоністи мусять бути сімейні й мати приблизно по 1.000 долярів. Від кольоністів, що були вже раз в Канаді й після довшого часу знов хочуть туди поїхати, вимагатимуть при віздї готівки у висоті не менше 100 долярів.

— **По широкому світі.** Велике фільм. виробництво в Ляйпціґу „Нітше" припинило виплати. — Австр. виробництво фільми „Саша" спинило виплати, але працюватиме дальше, бо погодилося з вірителями на 35 проц. сплати. — У Монтаняк (Франція) підчас весільного бенкету завалилася підлога; 50 танцюристів ранених. Ґанді не дістав авдієнції у папи й відїхав з Риму до Бріндізі. — Ген. Шіль, бувш. командант мадярської жандармерії, арештований перед кількома днями у звязку з викритим заговором, відобрав собі життя. — В Берліні були в суботу вечором великі комуністичні демонстрації.

— **Звичайні загальні збори Жіночого Кружка ім. Ганни Барвінок** у Львові відбудуться в четвер 17. грудня ц. р. в 5. год. вечором в домівці при вул. Мохнацького 12. На деннім порядку: звіт з діяльности Старшини та інші дуже важні справи. Взиваємо всіх членів явитися якнайчисленніше. **М. Говиковичева, К. Малицька.**

— **Справлення похибок.** У вчорашньому (281) числі „Діла" трапилася така прикра похибка: в 1-ому уступі статті „Загрожені біляниси" замість „славні декларації міжнародних осіб" — має бути „словні декларації офіційних осіб". Під цею статтею підпис має виглядати: Інж. В.(не Н.) Н—вич.

З кіна.

КІНО „ПАЛЯС": *„ЛЮБОВНИК ОПІВНОЧІ"*.

Безпретенсіональний добре переведений сюжет із добрими симпатичними артистами. Велика оперова співачка, гарна, молода із хмарою прошевитах звеличників закохується у професійнім вломнику, а навіть... виходить за нього замуж. Багато доброго співу, кілька дискретних любовних сцен і все це з легким гумором. Банальність але приємна. Коли зважите, що 99 проц. ... ніх фільм, на які мусимо ... смітті — добре і ...

КІНО „АПОЛЬО": *„СЕРЦЯ НА ЗАСЛАННІ"*.

Де і коли це діється — важко збагнути. Ніби царська Росія, в текст каже про „короля", всі роди козаків від України по Голівуд переплутані, наче костюми та танці. Експозиція тягнеться наче Сибір, посипаний американським макароном. Герої цієї песи, що терплять у каторзі і гинуть від кулі зовсім невинні. Засилати на каторгу та стріляти треба би авторів таких сценаріїв і виробників таких фільм.

КІНО „КАСІНО": *„ДИТИНА ГРІХУ"*.

Похмура фільма із запахом моряцького побуту: горілки та оселедців. Зворушлива історія бідної сироти... глядиш на неї і не збагнеш, чому краще не фільмують якоінебудь повісті Дікенса? В усій песі одна велика акторка в дуже неприємній ролі старої рибальчихи-піячки і одна справжня сцена: як жінка вміє бити кремезного чоловіка.

м. р.

З судової салі.

ВІСЬМОХ СЕЛЯН З ТЕРНОПІЛЬЩИНИ ПІД ЗАМІТОМ УБИВСТВА ПРОВОКАТОРА.

В понеділок, 14. ц. м. розпочався перед львівським судом присяглих процес проти вісьмох молодих селян, а то: *В. Кисіля, Ст. Грабаса, Мих. Кисіля, Мик. Будного, Мик. Боднара, П. Маленького, М. Старинського* і *П. Бавовровського*, всіх з Чистилова біля Тернополя. Їм закидується, що в дні 5. квітня ц. р. озброєні в сокири та коли напали на *Андрія Юркова*, якого уважали за провокатора та побили його на смерть. Безпосередньо до смерти А. Юркова причинилися два перші обвинувачені, інші помагали тільки виконати цей злочин. Супроти цього акт обвинувачення закидує обв. Василеві Кисілеві і Степанові Грабасові злочин душогубства з § 134., з решті обвинувачених поміч в тому злочині.

Розправою проводить суддя *Ягодзінський* обвинувачує прок. *Мостовський*, боронять *д-р С. Шухевич* і *д-р С. Шевчук.*

В першому дні переслухувано обвинувачених, в поміж яких призналися до участи в бійці тільки два перші обвинувачені. Інші не почуваються до ніякої вини. Цікаво, що останній обвинувачений Бавовровський, поляк, складав з'изнання по українськи та без уваги на візвання предсідника, щоби зізнавав по польськи, не хотів цього зробити.

Розправа розписана на три дні.

СПОРТ.

Гаківка: ПОГОНЬ—УКРАЇНА 2:0 (0:0, 0:0, 2:0).

Змаганнями України з Погонею, про які подали ми коротку звістку в „Ділі" вже вчора, започатковано у Львові цьогорічний гокейовий сезон. Вислід для української дружини можна вважати почесним, коли зважити, що Погонь є від кількох літ мистцем або віцемистцем Польщі, а Україна має гокейову дружину щойно від двох літ, отже має менше рутинованих і слабше вишколених грачів. (Мин. року Україна програла з Погонею двоциферно!).

Хід недільних змагань доволі цікавий, хоч Україна, як нам здається, всього з себе не дала. Вину у програній має безперечно воротар Скрипій, що пустив (правда, щойно в третій терції) двічи кружок до воріт, хоч оба рази міг його відпарувати. Україна граючи переважно в дефенсиві, могла ті змагання навіть вирішити у свою користь, якби Труш, найкращий грач української дружини, опинившися раз перед самими воротами Погоні без противника, був здобув побідний пункт. На жаль, так не сталося, що й використала опісля Погонь. На всякий випадок Україна повних 30 мінут (дві терції) надержала темпо, а навіть кілька разів поважно загрожувала воротам противника, чим дала доказ, що справедливо здобула мистецтво В-класи і місце в А-класі їй слушно належиться.

Склад України: Скрипій. ... Дмитенко. Труш. ...

☦ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Евгенія з Розлуцьких Медицька, уроджена 25. лютого 1854, вдова по священику, упокоїлася несподівано дня 5. грудня 1931 р. у Відні в домі своєї дочки п. надінспекторової Вікторії Сероїчковської, де Покійна плекала давні традиції української гостинности та вічливости. — В. Їй П.! 1029 1-1

Дмитро Павлишин помер 10. XII. в Крилосі коло Галича, де був упр. школи. Покійний визначався хрустальним характером, був зразковим учителем і громадянином. Тяжкі моральні умовини, серед яких працює наше вчительство, не відстрашували його від громадянської роботи в селі. Крилос багато завдячує Покійникові і довго буде памятати свого управителя школи, який ціле своє трудяще життя посвятив для добра селян. Міг ще довго працювати і був би ще неодно зробив, якби не передчасна смерть, що забрала його в 45. році життя. Осиротив жінку Анну з Дідиків і двоє дітей. В. Й. П.!

—o—

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

Михайло Рудницький: ОЧІ ТА УСТА. Стор. 96. З 20 графіками Павла Ковжуна. Видавництво „Ізмарагд", Львів. Ціна 3 зол.

Дмитро Николишин: КОРОЛІВНА. Драматична поема-казка. Ст. 104. Коломия, 1931. „Загальна Книгозбірня".

ЖУРНАЛИ.

ВІСТНИК Союзу Українських Емігр. Організацій в ЧСР. На правах рукопису. Ч. 3. Прага, листопад 1931.

ВІЛЬНЕ КОЗАЦТВО, двотижневий політично-літературний журнал. Ч. 94. Р. 5. — 10. грудня 1931.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 14. XII. п. р. за масло експортове та десерове пріма 3·40 зол., за літру молока 24—25 сот., літру сметани 1·20 зол., копу яєць 6·00—6·20 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Львівський Український Театр „Цвіркун" (саля Ремісничої Палати, Стрілецька площа 7).

Четвер, 17. XII., год. 7·30 веч. „Запорожець за Дунаєм" Артемовського і „Вечерниці" Нішинського. Виступ д-ра Гисяка.

Великий Міський Театр:

Нечинний.

Театр Ріжнородностей:

Вівторок 15. грудня в год. 3·30 попол. „Вогнем і мечем".

Вівторок 15. грудня в год. 8. вечором „Штуба".

Середа 16. грудня в год. 3·30 попол. „Вогнем і мечем".

Середа 15. грудня в годині 8. веч. „Гранд-Готель".

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма „Серця на засланні".

КАСІНО: „Дитина гріху" та „Місяць у Монтані".

КОПЕРНИК: Великоміські вулиці".

ЛЕВ: Звукова фільма „Трубадорова пісня".

МАРУСЕНЬКА: „Король Конга, — тайна святині в Нугалі".

МІРАЖ: „Імпресаріо" (Бастер Кітон), „Погани" (Рамон Новаро).

ОАЗА: „Монте Карльо".

ПАЛЯС: Звукова фільма „Любовник о півночі".

[illegible]: „Африка говорить", „Мікі Мавс на майвці".

[illegible]: „На горячім учинку", „Невідомий батько".

ПРОМІНЬ: „Роман із княжною".

СОНЦЕ: „Подружі вакації".

СТИЛЬВЕ: „Веселий тиждень Метро-Голдвин Маєр".

[illegible]: „Гра за мушину" (Лідіяна Гейд), „Таємний поділав" (Еді Польо).

[illegible]МЕРА: „Велика гра", „Файкові пригоди".

Програма радіо.

Четвер 17. грудня 1931.

Ляйпціґ (259,3) 18·00 „Вороги у крові". **Льондон** (356,3) 19·35 Концерт. **Гельсінґфорс** (368,1) 19·05 Концерт. **Гамбурґ** (372,2) 19·30 Концерт. **Букарешт** (394,2) 20·00 Концерт. **Сотенс** (403,8) 17·45 Концерт. **Берлін** (419) „Танець призвання". **Рим** (441,2) 21·00 Концерт. **Лянгенберг** (472,4) 18·20 „Людина та техніка". **Прага** (486,2) 20·30 Концерт. **Міляно** (500,8) 20·35 Опера. **Брюсе| я** (508,5) 22·40 Поема. **Відень** (516,4) 19·50 Література. **Рига** (524,5) 19·05 Оперетова музика. **Мінхен** (532,9) 16·15 Пісні. **Будапешт** (550,5) 19·30 Угорські пісні. **Харків** (937,5) 16·00, 20·00, 21·00 Концерти. **Ленінград** (1000) 15·00 Концерт. **Ослью** (1083) 19·30, Концерт. **Калюндборг** (1153,8) 20·10 Опера.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Середа 16. грудня 1931.

Львів (380,7) 11·40 Перегляд краєвої преси ПАТ. 11·58 Час із Варшави. 13·10 Про погоду дня. Господарські гутірки: 13·15, 13·40, 14·20. Народня музика: 13·55, 14·15, 15·20. Грошева біржа. 15·25 Листування. 16·55 Навчання англійської мови. 17·10 Відчит. 17·35 Концерт. 18·50 Всячина. 19·45 Радієвий щоденник. 20·00 Пісоньки. 20·30 Концерт. 22·40 Спортові новини. 22·45 „Актор без прізвища". 23·00 Танкова музика. Грамофонові кружки: 12·10, 15·45, 16·40, 19·30, 22·15.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Подяка.

Всім, що в часі тяжкої і довгої недуги мого дорогого мужа, д-ра Михайла Коцюби, тривожились зі мною, а по смерти супроводили Його на місце вічного супочинку, із щирого серця дякую за пошану і любов, якої доказ дають ще й тепер Своїми заявами правдивого співчування мому горю.

Зокрема дякую Вп. д-рові О. Барвінському, що був Покійному і лікарем, і найщирішим другом а моїм добродієм, Вп. ІІІ. д-рові Дзеровичеві та д-рові Панчишинові, що радо помагали в лікуванні, ВПр о. Совітникові О. Стефановичеві, що приготовив і поблагословив Покійника на дорогу у вічну жизнь, Впр. ОО. Сов. Д. Лопатинському, Дзедзинові і Ю. Дзеровичеві за повну сумної поваги похоронну відправу, Вп. Відпоручникам Просвіти, Нац. Музею, Р. Школи: о. Сов. Ю. Дзеровичеві, д-рові І. Свєнціцькому, І. Ющишинові та Калитикові, який промовляв іменем бувших учеників, що над могилою звеличали память мого дорогого мужа. Велику та тривку вдячність збережу в серці за пошану, яку в Своїх листах до мене виявили українські Товариства для Свого покійного члена.

Ольга Коцюбова.

Склад меблів Фр. Зелінського Колонтая 5, столярня 2-ге подвіря поручає за готівку і на рати урядження покоїв, скромні і вибагливі, по найнижчих цінах 1024 2-3

Виказ жертв присланих на заснування Української Мензи в Брні. З Ч С Р прислали: інж. Стрілець 150 кор. чеських, інж. Бородайкевич, д-р Долинський, радник Ліськевич по 100 к. ч.; інж. Краснокутський 55 к. ч., О. Волошин і д-р Слюсар по 50 к. ч.; д-р Квапкевич, п. Н. Швабюк по 40 к. ч.; проф. Габлинський, п. О. Глушевський, п. М. Р. Яворський по 20 к. ч. з добровільних датків зібраних на Шевченківському концерті в Брні вплинуло 156 к. ч. і зі збірки на листу ч. II. 25 к. ч. З краю вплинуло: від Укр. Студентства в Коломиї 35 зол. п. та від Просвітянського Хору в Бабинцях ад Кривче 10 зол. п. Всім жертводавцям складає Управа щиру подяку та подає до відома, що через недостачу достаточного фонду стрималася цього року шк. з урухомленням Мензи та дальше веде збіркову акцію, щоби з початком слідуючого шк. року вже невідкличною відчинити так дуже необхідну для Укр. Студентства свою харчівню. — За Управу: Іван Проскурницький, голова; Пасічник Василь, студент мед. вет. скарбник; Михайлюк З., студ. мед. вет. секретар.

2 ПОКОЇ, кухня, сонішні, новітній комфорт, до винайму у власника дому при вул. Клушинській 12. 1035 1—2

КАМЕНИЦЯ при вул. Каспра Бочковського 11 на продаж. Ціна 7.700 ам. дол. Відомість Петра 11 мешк. 10/11 п. 1037 1-1

Маґазин блаватних товарів
АНТІН УВЄРА
ЛЬВІВ, вул. ГАЛИЦЬКА, ч. 10.

поручає по найнижчих цінах у великім виборі.

	по зол.
Сатдкі фланелі	1—
Фланелєти у десені	1·40
Колірові бай	1·55
Бархани у взорах	1·20
Білі шкові бархани	1·70
Шовкові бархани	2·35
Англ. перкаліна в колірах	2·10
Полотенця-оксфорти	0·80
Полотна і шифони 80—90 цм.	1·10

	по зол.
Попеліна на сорочки	2·40
Каша 90 цм.	2·70
Суконка фльори в колірах	від 5·50
Жоржети чисто вовняні	по 6·—
Вовна на мужеське вбрання	від 9·—
Пті — Рен шовковий	4·90

1012 — Ціни на інші предмети значно знижені. — 2—6

ЛЕЩЕТАРСЬКІ вбрання, вітрильниці, скафандри найдешевше джерело: Виробня: „Fallium", Вірменська 3. 907 6—?

ЗА ВИПОЗИЧЕННЯ 800 зол. дам процент, забезпечення гіпотечне і 2 літри молока денно. Зголошення до Адмін. „Діла" під „Молоко". 1034 —1

ПРОДАМ дешево або заміняю реальність. Лесьова, Богданівка, Слеховського 34. 1035 1-1

АЛЬФОНС ДОДЕ
МАЦІЩЬКИЙ
Переклад із французьк. мови М. Рудницького. — Ціна 3·— зол., з почт. пересилкою 4·— зол.
Можна дістати в Адм. „Діла" Львів, Ринок 10. II. п. або в книгарнях.

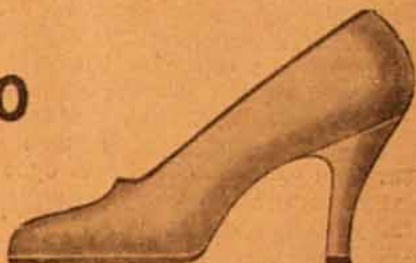
ЗА КВОТУ, яку перед кількома роками мусіли Ви платити ЗА ОДНУ ПАРУ ЧЕРЕВИКІВ, тепер купите

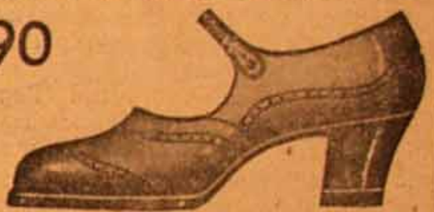
4.90

Теплі домові папучі для дітей.

7.90

Шкіряні черевики для дітей.

8.90

Елеґантні гльофові човенці.

19.90

Практичні боксові пантофельки на пасочок.

9.90

Снігівці хоронять обуву та здоровля Пані.

7·90

Кальоші необхідні для Панів.

24·90

Найпрактичніша обува на зиму.

0.60 ПАСТА

84.90 ЗОЛОТИХ

ОБУВА ДЛЯ ЦІЛОЇ РОДИНИ.

Bata

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок 10